

A nagyagyúktól az ecsetekig

Pinhász Golan művészetéről

Pinhász Golan érdekes életútja is azt igazolja, hogy az emberek sok-sok kanyar után jutnak el olykor az önmegvalósításhoz. A második világháborúban munkatáborba viszik, majd koncentrációs táborba deportálják. Családja Auschwitzban pusztul el. 1948-ban vándorolt ki Izraelbe. Nyugdíjba vonulásáig tűzértiszt volt. Van nekem egy öreg barátom, aki egész életében reggel hatra ment dolgozni, és csak nyugdíjazása után jött rá, hogy ő tulajdonképpen esténként szeret olvasgatni, gondolkodni, hajnalig meditatálni. Dél előtt alszik, délután dolgozik. Ezt kívánja a szervezete, ez a természetes életritmus a számára. Egész életében másként kellett élnie, mint ahogy azt a szervezete

igényelte volna. Pinhász Golan is ilyen ember. Egész életében tette a dolgát, majd nyugdíjazása után végre azzal foglalkozhatott, amivel mindig is szeretett volna. Ez a valami a képzőművészet. Lehet-e valaki professzionális festő, ha előtte egész életében homlokegyenesen mással foglalkozott? Ó, aki hivatásos tűzértiszt volt. Későbbiekben tanulmányokat folytatott a ramat-gani Képzőművészeti Kollégiumban, ezt követően M. A. fokozatot kapott filozófiából a Bár Ilán Egyetemen. Nem egy olyan esetet ismerünk a művészettörténetben, hogy valaki érett férfikorban fordított hátat addigi hivatásának, és váltani tudott. Váltott, hogy a rövid élet hátralévő még rövidebb részében azt csinálja, amit mindig is szeretett volna, de sohasem volt bátorsága belecsapni. A leglátványosabb példa Paul Gauguin, aki elég bátor volt, hogy hivatását, családját hátrahagyja, és csodálatos pályát fusson be, megalkotva egy kiemelkedő életművet az egyetemes emberiség számára. Persze tudjuk, hogy Gauguin hivatali munkája mellett folytatott képzőművészeti tanulmányokat, csakúgy, mint

Golan. Pinhász Golan, mint oly sokan, tanulmányait figurális irányban kezdte, majd az absztrakt felé fordult. Azon belül nem idegen tőle a zsidó művészek körében oly gyakran használt héber szöveg és más szimbólumok alkalmazása. Kitartása, hite, szellemi frissessége csodálatra méltó.

Pinhász Golan tehát előszeretettel használ képein héber szöveget. Ez a Magyarországon élő vagy élt képzőművészek körében is igen gyakori megoldás volt. Gondoljunk csak Bálint Endrére, Vajda Lajosra, Ország Lillire, Szenes Zsuzsára, Anna Margit-ra vagy Ámos Imrére. A sort lehetne még igen hosszan folytatni.

Tavaly a Magyar Zsidó Múzeumban megrendezett, egy évig nyitva tartó *Diaszpóra (és) Művészet* című átfogó kiállításon a fent említett művészeket kívül még számos alkotót foglalkoztatott ez a megközelítés. Európában a héber betűknek, szövegeknek mindig is volt egyfajta misztikus hatása. A héber szöveg mintegy textúrát képez, ami képzőművészeti szempontból nagyon érdekes felületet ad. Néhány éve voltam a prágai régi Zsidó temetőben, ahol az agyongyötört és szinte egymásra nőtt, halmozódott sírkövek már-már esztétikai élményt nyújtottak. Az biztos, hogy a hely üzenetértéke tetten érhető volt. Ezen kívül nemcsak esztétikai, hanem konkrét szövegbeli üzeneteket is tartalmazhatnak a képzőművészek által felhasznált szövegek. A szöveg és kép mindig is vonzotta egymást. A versesköteteket gyakran illusztrálják festők, grafikusok. Ezek szinte egyenértékű alkotások, kiegészítik egymást. Pinhász Golan néhány művére ráragasztotta Lea Goldberg verseit. Ez olyan megoldás, ahol maga a kollázs az illusztráció, ahol megpróbálja a vers hangulatát vizuálisan leképezni. A *Múlt és*

Jövő hasábjain most bemutatásra kerülő munkái közül nemcsak azokat mutatjuk be, melyeken szövegek találhatóak, hanem olyan könnyed gesztusokkal megfestett absztrakt munkáit is, amelyekben nem szerepelnek szimbólumok. Ezeken a munkákon a kompozíció a főszereplő. Minimális színhasználatát nem élvezhetik a *Múlt és Jövő* fekete-fehér lapjain, de remek kompozíciói nyomon követhetők. A szín Pinhász Golannál, úgy tűnik, másodrendű. Azt a világot, amit meg akar fogalmazni, csak így lehet megközelíteni.

Tooth Gábor Andor

